

Hector Hodler: Pionira laboro malfacila

Radioprelego de Claude kaj Andrée GACOND, SRI, 1987 januaro 22 kaj 24

http://www.esperanto-gacond.ch/radioprelegoj-mp3/SRI_1987_4_a_1_Hector_Hodler_pionira_laboro_malfacila.mp3

Cl.- Parolas nome de Svisa Radio Internacia gesinjoroj Claude kaj Andrée GACOND.

Kiel ni diris la pasintan semajnon, 1987 ne nur estas la centjara jubileo de esperanto, sed ankaŭ tiu de Hector Hodler, la fondinto de UEA. Tial ni komencas tiun jubilean jaron konigante al vi la penson de tiu granda esperanto-pioniro. Fakte ni relegos al vi studojn, kiujn ni jam prezentis antaŭ sep jaroj, kiam la tria domo de Gastejo Edmond Privat (GEP) en La Chaux-de-Fonds ricevis la nomon « Hector Hodler ».

A.- En la libro « Hector Hodler, lia vivo kaj lia verko », kiun UEA eldonis okaze de sia dudek jariĝo en 1928, Edouard Stettler sprite rakontas pri la administraj balbutadoj de la ĵus fondita Universala Esperanto-Asocio, kies projektoj pli vastis ol la financaj rimedoj. Ni citu lin:

Cl.- "Por tia entrepreno dekduo da oficistoj estus ĝuste sufiĉintaj. Kion mi trovis alveninte en Ĝenevo por helpi Hodler-on? Ĉambro-keston malgrandan, je ordo kaj pureco en miaj okuloj dubaj, kun kelkaj krudaj abiaj tabloj kaj bretaro laŭlonge de unu muro. Ĉe la fenestro Hodler; unu oficisto rusa, inteligenta kaj malordema; en la malantaŭa fundo du pliaj samideanoj, ne forigeblaj eternaj vizitantoj, kiuj per ĉiama babilado supozeble kredis inspiri la oficejon.

A.- Kaj Edouard Stettler daŭrigas:

Cl.- "La unua tasko al mi donita skribi titolojn sur kovertoj, ne tro rilatis al miaj faritaĵ universitataj studoj, sed baldaŭ poste, kiam Hodler forvojaĝis al la kongreso en Barcelono, li honorigis min je sia konfido, transdonante la intertempan "estrandon" de la oficejo kaj - la kason.

A.- "Estis lada kesteto kun aro da arĝenteroj kaj koncerna libreto kun notoj pli bonintencaj ol uzeblaj. Kelkajn monatojn poste, en Rue de la Bourse, la oficejo jam aspektis pli oficeje, dank' al skribmaŝino, malnovaj mebloj donacitaj kaj novaj bretaroj nepentritaj.

Cl.- La malfermo konsistis en plenkora ridego pri komercvojaĝisto nin honoriganta je sia vizito la unuan tagon: la malfeliĉulo tiom serioze kaj elokvente rekomendis ferajn monŝrankojn en ĉiuj grandoj, garantiitaj per atestoj de bankoj, ke li ne ekkomprenis nian ĝojon.

A.- "Alvenis pliaj oficistoj, bonaj kaj malbonaj, honestaj kaj aliaj, ĉiam tre malalte pagitaj, ĉiam nesufiĉaj laŭ nombro. Laboris ili, laboregis Hodler, tamen la tro bela konstruaĵo estus disfalinta sen la radikalaj ŝanĝoj de la organizo kaj labormetodoj, entreprenitaj kiam jam aŭdiĝis la krakado de la surŝarĝitaj traboj. (Fino de la citaĵo).

Cl.- La junaj fondintoj de UEA lernis la administran profesion ĝin ekplenumante en tre malfacilaj cirkonstancoj. Jen kiel laŭ Edouard Stettler iom post iom ŝanĝiĝis la labormetodoj: (ni citas):

A.- "La netaŭgeco de diversaj (labormetodoj) parte devenis de la faka sistemo; parte de la sensperteco de Hodler, kiu, malfermata al ĉiuj novaj ideoj, propravole aŭ cedante al deziroj de aliaj personoj akceptis malpraktikaĵojn. Cetere UEA tiel rapide evoluis, ke la oficejo, kvazaŭ malriĉa infano, preskaŭ daŭre surhavis pantalononjn tro mallongajn por siaj kruroj.

Cl.- "Ekzemple la membrokartoj laŭ bibliografia sistemo. Iu teoriulo estis dividinta la mondon laŭ podeka cifera sistemo: 4 estas Eŭropo, 0,4 = Francio, tria 4 montras sud-orientan Francion, plia 3 estas departemento Saône et Loire, ktp. La bela cifero: 44.434,2 sekve montras certan sudfrancan urbeton. "Kuraĝe antaŭen" nia oficejo disdonis al ĉiuj Delegitoj numerojn, nototaj sur la membrokartoj, kiujn tiam ili forsendis mem. Bone se ni sciis la provincon aŭ distrikton, pri la resto restis la espero ke ili mem trovos. Imagu la korespondadon de Delegitoj kaj membroj petantaj la ĝustan numeron, rigardu Hodler kaj la oficistojn traplugantaj la malbenitan ciferlibron komplikan. Baldaŭ neniu plu eliris, en rapideco ni estis donintaj malsamajn ĉefnumerojn al najbaroj, aŭ fuŝis la Delegitoj, ĝis fine Hodler, malesperante, kriis mem: "donu iun ajn numeraĉon, mi ne havas perdotan tempon !"

A.- "Tiel forta estis tiam la modo de "podeka sistemo", ke necesis kelkan tempon por trovi la malnovan veron kiel pli simple estas la geografio laŭ nomoj... (fino de la citaĵoj).

Cl.- Ĝis februaro 1913 la librotenado de UEA ne efektiviĝis en svisaj frankoj aŭ aliaj ekzistantaj monunuoj, sed en la spesmila monsistemo inventita de René de Saussure. Jen kiel Edouard Stettler rakontas tiun ĉi eventon, kiu markis la definitivan raciigon de la administra laboro en la juna Oficejo de UEA. Ni citas:

A.- "En Februaro 1913 ni solene forigis la spesmilan kalkuladon, kun kiu, post longa uzado, ni faris ĉiam la plej eble malbonajn spertojn. Kiam ni jetis ĝin super la bordon en la meritatan profundaĵon, la tuta oficejo estus ĝojinta, se - samtempe ne estus forkurinta la kasisto. Tragedieto nin multe enuiginta malpli pro la mono ŝtelita ol pro la interrompe de la librotenado, la serĉado de nova oficisto kaj lia instruo. Alveninte el Berno en Ĝenevo, mi tuj iris kun Hodler al la polico. Niaj klaraj diroj kaj libroj ne sufiĉis, oni postulis skriban raporton. Mi redaktis ĝin en esperanto; Hodler, ne kutimata je oficiala stilo, penplene ĝin tradukis francen, pro troa malpacienco surverŝis la inkujon, ĝin reskribis, kaj fine sendis fiere al la polico. Du semajnojn poste la polico trankvile demandis pliajn skribajn detalojn! "Adiaŭ kara kasisto!" Li estis longatempe promeninta en Ĝenevo, sed ne plenajn tri semajnojn. (Fino de la citaĵo).

Cl.- Tiu jaro 1913 markas la finon de la pioniraj administraj provoj. La "laborsistemoj kun tiom da peno elprovitaj pruviĝis bonaj, anstataŭ plendletoj pri malordo alvenis belaj kotizaĵoj, kaj pleniĝis la oficejo je sindonaj oficistoj." Tiam Hector Hodler povis pli atenti sian sanon. Somere li retiriĝis en la kamparo. Sed estis tiam jam tro malfrue. Lia sano estis profunde detruita.

A.- La talento de Hector Hodler, kiel skribis Edouard Stettler, "konsistis en tio, ke li sciis kunigi sub unu tegmento la diversajn proponojn kaj provojn de praktika agado; ke per siaj belaj artikoloj li vekis la energion de la esperantistoj; kaj ke li donis al tiu nova organizo altan celon: "Krei fortikan ligilon de solidareco inter diverslingvanoj" (fino de la citaĵo).

Cl.- Sed kiel vi povis konstati, tiu pionira laboro ne estis facila.

A.- Vi aŭdis elsendon de Svisa Radio Internacia. Parolis Claude kaj Andrée Gacond. Ĝis reaŭdo !